"Bent u al aan de beurt geweest?"
De "Kroniek van de week" in "De Spindop" meldt speciale bedrijvigheid in de maand september '47, namelijk de textielverstrekking aan het gehele personeel. Het is nu nog nauwelijks voor te stellen, maar die vond toen op gezette tijden plaats. Textiel was nog op de bon. De mensen van de Sociale Dienst van AKU en hun helpers ontvingen daarvoor heel wat complimenten. Maar de redactie vond uit wie "de nooit genoemde van Verkoop" was, die met minstens evenveel enthousiasme voor onze uitreiking de fabrikanten afsjouwde om in te kopen als om rayon te vérkopen. Het moet voor hem een grote voldoening zijn geweest het resultaat van dat werk, een prachtige sortering, nog eens te zien.
Wij vonden hem: Joop Wansink van het Internationaal Kunstzijde Verkoopkantoor. Hij vertelde, dat elk personeelslid per kwartaal voor vijftien gulden textiel kon aanschaffen in onze "winkel". Omdat wij werkzaam waren voor o.a. de textielindustrie, gaf het toenmalige Rijks Textiel Bureau daarvoor speciale vergunningen en bonnen.

april 1948

Bandenrayon-spinnerij in bedrijf

Wetenschappelijk gezien was het voor de oorlog al mogelijk. Maar na 1945 werd het ook economisch noodzakelijk: het maken van autobanden met rayon als versterkingsmateriaal. AKU voorzag de ontwikkelingen.
In 1946 werd op TA - het toenmalige bedrijf aan de Tivolilaan in Arnhem - al begonnen met het spinnen van bandenrayon. Maar de vraag groeide snel! Bovendien werd katoen als grondstof door rayon verdrongen. De wereldproduktie van autobanden bedroeg in 1947 tweehonderd miljoen stuks; voor ruim de helft daarvan werd rayon gebruikt. Voor uitbreiding van de AKU-produktie was op TA geen plaats. Besloten werd daarom de aktiviteiten op de Kleefse Waard uit te breiden met een potspinnerij voor bandenrayon. En zo werd 30 april 1948, de dag dat deze spinnerij zijn eerste produktie leverde, een zeer belangrijke datum in de geschiedenis van de Kleefse Waard en van AKU.

mei 1948

Start van de (vezelgaren)proefspinnerij voor rayonvezel

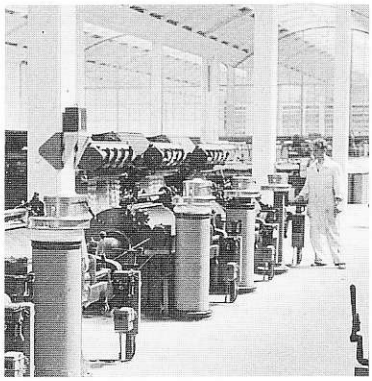
De vezelspinnerij in juni 1949

Het had jaren geduurd voordat de textielindustrie de grote mogelijkheden van rayongarens had onderkend. AKU wilde de rayonvezel krachtiger en sneller op de markt brengen. Rayonvezel (kunstzijde)werd nog maar al te vaak als "Ersatz"-produkt beschouwd, omdat het juist in de oorlogsjaren en vlak erna bekendheid kreeg. In Amerika was het inmiddels al tot een volkomen zelfstandig produkt uitgegroeid. De proefspinnerij zou een rol gaan spelen bij de verdere ontwikkeling in Europa. Zij stelde ons in staat onze afnemers te overtuigen van de verwerkings- en toepassingsmogelijkheden van rayonvezelgarens.
De nieuwe afdeling op de Kleefse Waard werd voorbereid door Dr.Roder en de heren Keverling Buisman en Klompé. Laatstgenoemden werden met de dagelijkse leiding belast.

juni 1952

Een nieuwe continu-spinmachine ingesponnen

In feite ging het niet om één spinmachine voor rayongaren. Maar wel om de eerste van een serie en dat is altijd de moeilijkste. "De Spindop" beschijft uitvoerig hoe keihard er dag en nacht door een groot aantal mensen is gewerkt om deze machine op tijd in gebruik te kunnen nemen. Het moet een enorm karwei zijn geweest! Daarbij vergeleken was de montage van de overige machines een peuleschil, zo schrijft men.

En de winst? Opvoering van de produktiviteit en verbetering van de kwaliteit. Alle aparte behandelingen van het garen, met de kansen op beschadiging van het produkt, kwamen te vervallen.
Een belangrijke mijlpaal dus.

Bandenrayon potspinnen

december 1952

Nieuwe centrale magazijnen in gebruik genomen

Het ging echt niet meer, daar op het achterterrein van TA, Tivolilaan. Al die trucks met opleggers, de vrachtwagens met motor- of paardetractie, die de poort van de Vosdijk in of uit moesten. En al dat gemier met forktrucks. Er was geen doorkomen meer aan.

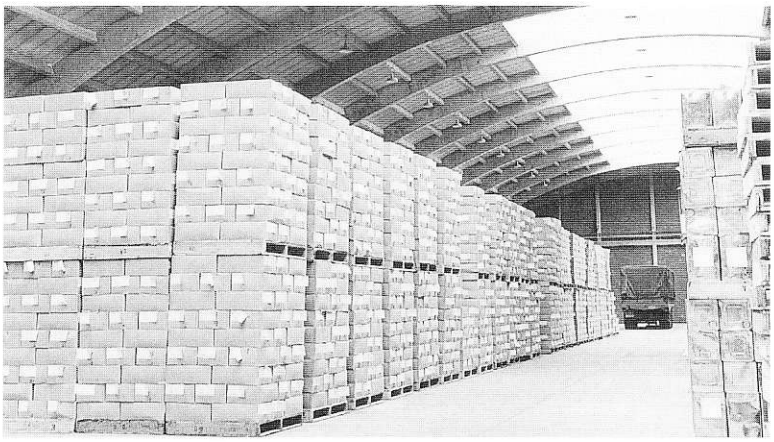

De pas in gebruik genomen magazijnen in 1952

Die pijn is nu voorbij. Op de Kleefse Waard is een machtig geheel van gebouwen met halfronde ruggen ontstaan. Daar kunnen nu complete treinen in en uit gerangeerd worden. Daar lijkt een tientonner een Dinky Toy.

De nieuwe vestiging van de Centrale Magazijnen is een feit. Hier komen voortaan de produkten van alle bedrijven binnen. En hier vindt de verzending plaats naar afnemers over de hele wereld.

mei 1954

Uitbreiding bandenrayonverwerking

In deze periode toont een aantal veranderingen aan hoe de Kleefse Waard groeit en bloeit. Zo werd als gevolg van een

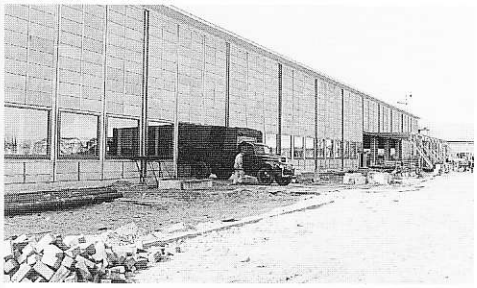

De noordgevel van de uitbreiding van het gebouw voor bandenrayonverwerking

"Hier is de bakker!"
Dat onze lokatie een eigen haven heeft, betekende dat er ook regelmatig "logés" op het terrein waren. De schippers, die regelmatig grondstoffen en materialen aanvoerden, hadden hun gezinnen aan boord en zij genoten telkens enkele dagen gastvrijheid. Dat bracht met zich mee dat de bakker, de slager, de kruidenier etc. hen van fourrage kwamen voorzien.

De kruidenier had een pony voor zijn wagentje. Dat beest hield van ons lokatiegras. Toen hij een keer wat te ver ging, zeilde hij met wagen en al van de glooiing voor de kade af. De grutterswaren werden weer bij elkaar geraapt en de kar naar boven gesjouwd. De pony werd "onderlangs" via een flinke omweg weer naar boven geleid.

"Portier wilt u meneer Jansen even lampen?".
Nee, men laat niet zomaar iemand tegen de lamp lopen. Het gaat hier om het beproefde systeem van signaallampen, zoals dat op FS -en ook op FE- sinds de oprichting nog altijd in gebruik is. Iedereen heeft die gekleurde lampen, die op een aantal plaatsen in de bedrijven

steeds stijgende vraag de produktie van bandenrayon wederom uitgebreid.

Dat betekende ook de installatie van een derde cellenfilter en het vergroten van de mengkamer en de viscosekamer. Een nieuwe Lamont stoomketel en een nieuwe turbine voor de stroomvoorziening zijn dan in bestelling.
Echt verbouwd moest er worden voor de bandenrayonverwerking en wel rechts van de toegang naar de fabriek, waar de vezelgarenspinnerij is gevestigd. De machines zullen worden opgesteld in een nieuwe ruimte van 20 bij 130 meter die de gehele zijvleugel beslaat.

augustus 1954

Maarschalk Montgomery op bezoek

De grote bevrijder bezocht de Kleefse Waard in gezelschap van de Engelse militaire attaché, twee adjudanten, de commissaris van de Koningin, jhr.dr. C.G.G. Quarles van Ufford en de burgemeester van Arnhem, de heer Chr. Matser.
Het gezelschap werd ontvangen door o.a. de president-directeur van AKU ir. A.J. Engel, directeur mr. J. Meijnen, en P. Tesselhoff, bedrijfsleider van de Kleefse Waard.

juli 1956

Derde straat voor produktie rayonvezel Fibrenka

De lokatie stond andermaal voor een deel op z'n kop. Het spingebouw voor rayonvezel werd met een derde straat uitgebreid. Deze heeft een breedte van twee spinmachines en een lengte van maar liefst 120 meter.
De produktieverhoging die hiermee wordt bereikt, heeft ook op andere plaatsen consequenties. De viscosefabriek werd met 300 en de viscosekamer met 600 vierkante meter vergroot. De derde straat ging voornamelijk bijzondere typen rayonvezel produceren. Zij werd in de loop van 1957 in gebruik genomen.

december 1956

Afscheid van bedrijfsleider P. Tesselhoff

De heer Tesselhoff wordt belast met de leiding over het bedrijf in Ede en wordt op waardige wijze uitgeluid.
Van de vice-voorzitter van de fabrieksraad, de heer Rutgers, krijgt hij de karakteristiek "arbeidzame trouw" mee. De heer Tesselhoff: "Wat we gedaan hebben deden we samen. Met

de fabrieksraad, wij hebben elkaar van hart tot hart leren kennen; met mijn stafleden, de deskundigen en met u allen. Uit onze gevechten en ons vechten is het produkt geboren dat wij nu kennen. De Kleefse Waard heeft kwaliteitsbesef. Houdt dat zo!"

februari 1957

Vierde turbogenerator verdubbelt capaciteit centrale

Het energiebedrijf is van vitale betekenis voor de lokatie: als daar iets mis gaat, loopt de gehele lokatie grote risico's. De Kleefse Waard beschikte tot dan toe over drie generatoren van resp. 7000, 7500 en 1500 kilowatt. Met de vierde generator werd de totale capaciteit in één klap verdubbeld! Gelukkig werd bij de bouw van de centrale al voorzien in ruimte voor een dergelijke uitbreiding.

Het stoomverbruik van de nieuwe lag in verhouding tot de oude twintig procent gunstiger. De oudjes, die veertien jaar zonder onderbreking dienst deden, konden nu worden gereviseerd en het bedrijf merkte er niets van. Met enkele eenvoudige handelingen kon de gehele centrale parallel worden geschakeld met het openbare net.

mei 1959

Textiellaboratorium vernieuwd

Sinds de oprichting van de lokatie beschikte het textiellab nog steeds over dezelfde ruimte op dezelfde plek. Maar na de oorlog volgde de ene produktie-uitbreiding op de andere en werd met nieuwe produkten gestart. Tegelijkertijd werden er steeds zwaardere eisen aan de eindprodukten gesteld.

De activiteiten van het textiellab breidden zich daardoor sterk uit. Door het weghalen van een gangmuur en wat andere wijzigingen, ontstonden twee kleinere ruimten uit een grote. De ene was voor voorbereiding en kleinere onderzoeken en de andere voor uitgebreidere onderzoeken. De twee werkruimten zijn door een glaswand van elkaar gescheiden.

zomer 1959

De nishutten waar, buiten de poort de maandsalaris-schaftlokaliteit was ondergebracht gaan dienst doen als leslokalen. Het personeel in maandsalaris schaft voortaan in een nieuwe ruimte in het front van de proefgarenspinnerij. Voorheen was hier de showroom gevestigd.

zijn aangebracht, waarschijnlijk wel al eens gezien.
De oproepinstallatie bestaat uit vijf lampen van verschillende kleur. Een vrij groot aantal mensen kan er zeer snel mee bereikt worden. Naast de kleurencombinatie kan ook de duur van de lichtsignalen variëren. Dat geeft in totaal 62 mogelijkheden.
Heeft men één van die personen nodig, dan vraagt men de portier hem op te roepen of te "lampen". De portier schakelt dan de combinatie van de op te roepen persoon in. Wanneer deze zich, via de telefoon, meldt, hoort hij van de portier wat er aan de hand is.

Andere installaties waren in 1943 niet te krijgen. Bovendien is een geluidsinstallatie hinderlijk en op diverse plaatsen niet te horen. Deze werkt nog steeds perfect.

Ridder Militaire Willems Orde

Hij gaf velen het teken dat de toegang tot de lokatie vrij was. Er waren er maar weinig die wisten wat het kleine lintje op zijn revers betekende. Dankzij een lezer van de "Legerkoerier" kwam men erachter: portier W.J. de Bruin is drager van de Militaire Willems Orde. Een zeer hoge onderscheiding, vanwege

Textiellab

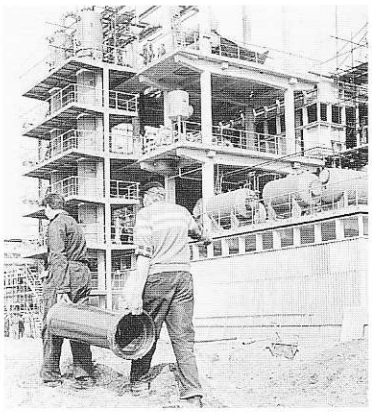

Bouw Ciago

Augustus 1959

Ciago in bedrijf

In 1958 werd op de Kleefse waard een begin gemaakt met de bouw van Ciago. Het bedrijf ging synthetische rubbers produceren die onder de merknaam Hycar op de markt werden gebracht. Ciago was een joint venture tussen B F Goodrich en AKU. De onderneming bestond tot 1974 en werd toen overgenomen door Goodyear. Onder de naam Polysar werden de aktiviteiten voortgezet. Inmiddels is het een produktiebedrijf van BASF.
Toen het bedrijf in 1959 aanliep, vonden veel "rayon-rotten" van de Kleefse Waard hier een nieuwe werkplek.

getoonde grote persoonlijke moed, tijdens de eerste politionele actie.
Hij ging als soldaat met de "7 december divisie" naar het toenmalige Nederlands Oost-Indië en eindigde zijn diensttijd als sergeant.
Wij schrijven hier geen oorlogsgeschiedenis. Wel vinden wij dat een moment van aandacht en respect voor portier/sergeant De Bruin en de vele medewerkers, die weten wat de Indië-tijd betekent, op zijn plaats is.

Henk Viset: kilo's eremetaal

Het is alleen voor de allersterksten: topsport én een drukke baan. Die combinatie maakte Henk Viset in de periode van 1951 tot 1963 waar.
In militaire dienst werden zijn mogelijkheden op het sportveld ontdekt. Hij kreeg het advies om mee te doen aan militaire crosses. Van toen af ging het letterlijk en figuurlijk snel en volgde de ene medaille op de andere, als het om de lange afstandslopen ging. En niet alleen in Nederland. Hij liep in maar liefst twaalf landen.

mei 1960

Op TS wordt een opleidingscentrum voor Meet- en Regeltechniek geopend. Vijftien cursisten starten een tweejarige theoretische opleiding.

juni 1961

AKU bestaat vijftig jaar

In alle lokaties worden herdenkingsplechtigheden en festiviteiten georganiseerd. "De Spindop" komt met een jubileumnummer. Daarin vinden we een fotoreportage met onderschriften op rijm en een artikel "Keuze van onze vestigingsplaatsen".
"Aan de vestiging van de fabrieken op de Kleefse Waard is ook een onderzoek voorafgegaan. Uit het onderzoek kwamen Tiel, Rhenen, Kampen en – voor het eerst – Noord Nederland naar voren. Verschillende omstandigheden hebben tenslotte de keuze op Arnhem laten vallen: een uitstekend industrieterrein, gunstige ligging voor aan- en afvoer, mogelijkheden voor bron- en rivierwater en voor een eigen haven. Ook de mogelijkheden voor werving van personeel werden gunstig ingeschat."

augustus 1961

De eerste koffie-automaten komen op de Kleefse Waard. Eén in proefgarenspinnerij, één in de bandenrayonverwerking-noord. Er was opvallend veel belangstelling voor chocola.